

УПОВНОВАЖЕНИЙ
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
З ПРАВ ЛЮДИНИ

UKRAINIAN
PARLIAMENT COMMISSIONER
FOR HUMAN RIGHTS

вул. Інститутська, 21/8
01008, м. Київ, Україна

Tel.: (+380 44) 253 2203
Fax.: (+380 44) 226 3427
E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua
[http:// www.ombudsman.gov.ua](http://www.ombudsman.gov.ua)

21/8, Instytutska str.
Kyiv, 01008, Ukraine

№ 1.-485/18-107

«06» березня 2018 р.

Голові Верховного Суду
Данішевській В.І.

Шановна Валентино Іванівно!

Відповідно до пункту 8¹ статті 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) уповноважені особи Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (далі - Секретаріат) та представники Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини здійснюють повноваження щодо складання протоколів про адміністративні правопорушення, зокрема, передбачені статтею 188⁴⁰ (невиконання законних вимог Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини) та статтею 212³ КУпАП (порушення права на інформацію та права на звернення).

Аналіз судових рішень про притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення вказаних правопорушень свідчить про неоднаковий підхід судів щодо встановлення вини особи у разі спливу строку для накладення стягнення.

Так, поширеною є судова практика закриття провадження у зв'язку із закінченням строків накладення стягнення без встановлення вини особи.

Наприклад, постановою Апеляційного суду Харківської області від 20.12.2017 р. у справі №638/5652/17 встановлено, що вина осіб, що притягуються до адміністративної відповідальності, не встановлюється у справах, у яких провадження закривається. Такий висновок суду обґрунтовується тим, що «відповідно до статті 247 КУпАП провадження по справі про адміністративне правопорушення не може бути розпочате, а розпочате підлягає закриттю у зв'язку з закінченням на момент розгляду справи про адміністративне правопорушення строків, передбачених ст. 38 КУпАП. Дана норма є імперативною і не передбачає обов'язку суду визначати питання винності чи невинності особи, оскільки по своїй суті є формою відмови держави від юридичного переслідування особи за вчинення адміністративного правопорушення» (також див., наприклад, постанову Апеляційного суду Херсонської області від 27.10.2017р. № 647/2090/17).

Крім того, у постанові від 04.05.2016р. № 730/259/16-п Апеляційний суд Чернігівської області зазначив, що постанова суду першої інстанції про закриття

справи про адміністративне правопорушення на підставі ст. 38 КУпАП повинна **презюмувати невинність особи в його вчиненні**.

Водночас, існує протилежна судова практика, відповідно до якої суд, розглядаючи справу про притягнення до адміністративної відповідальності, в залежності від встановленого має **прийняти рішення про винність чи невинність осіб, що притягуються до відповідальності**, і тільки після розгляду справи по суті приймати відповідне рішення про відмову в накладенні на винного адміністративного стягнення у зв'язку із закінченням строків, передбачених статтею 38 КУпАП.

Так, наприклад, постановою Апеляційного суду Вінницької області від 30.12.2016 р. у справі № 130/2548/16-п встановлено, що суд першої інстанції **грубо** порушив вимоги закону, оскільки закриваючи провадження в справі за частиною другою статті 212-3 КУпАП за закінченням на момент розгляду справи строків накладення адміністративного стягнення, не з'ясував, чи наявний в діянні цієї особи склад інкримінованого адміністративного правопорушення, і не вказав в резолютивній частині постанови, чи винний або невинний останній у вчиненні адміністративного правопорушення (також див., наприклад, постанову Апеляційного суду міста Києва від 28.07.2016 року №758/2902/16-п; постанову Апеляційного суду Хмельницької області від 27.10.2017р. № 682/2581/17; постанову Апеляційного суду Дніпропетровської області від 04.04.2016р. № 208/223/16-п).

Крім того, практика виконання повноважень працівниками Секретаріату у вказаній сфері також виявила неоднаковий підхід апеляційних судів щодо вирішення питання про наявність права Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини оскаржувати постанови суду, винесенні у справах про притягнення до адміністративної відповідальності на підставі складених працівниками Секретаріату протоколів.

Відповідно до частини другої статті 294 КУпАП постанова судді у справі про адміністративне правопорушення може бути оскаржена особою, яку притягнуто до адміністративної відповідальності, її законним представником, захисником, потерпілим, його представником протягом десяти днів з дня винесення постанови.

Однак, протягом 2016-2017 років постанови оскаржувались до апеляційних судів на підставі, зокрема, наступного.

По-перше, Законом України № 1401-VIII від 02.06.2016 р. «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» редакція п. 8 частини другої статті 129 була змінена. На відміну від попередньої редакції забезпечення права на апеляційний перегляд справи є конституційною засадою судочинства незалежно від того, чи передбачено такий перегляд законом.

По-друге, відповідно до частини першої статті 2 Кодексу України про адміністративні правопорушення законодавство України про адміністративні правопорушення складається з цього Кодексу та інших законів України. Законом України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» з метою захисту прав і свобод людини і громадянина Уповноважений наділений правом особисто або через свого представника в установленому законом порядку, зокрема, вступати у справи, провадження в яких відкрито за позовами (заявами, клопотаннями (поданнями) інших осіб, на будь-якій стадії їх судового розгляду;

ініціювати незалежно від його участі у судовому провадженні перегляд судових рішень(п. 10 частини першої статті 13 Закону).

Так, Кіровоградський апеляційний суд розглянув апеляційну скаргу Представника Уповноваженого з прав людини на постанову суду першої інстанції у справі про притягнення до адміністративної відповідальності, скасував її та визнав особу, щодо якої було складено протокол, винною у вчиненні правопорушення (провадження № 33/781/393/17, постанова від 04.12.2017 р.). Також апеляційні скарги були розглянуті по суті Апеляційним судом Харківської області (провадження № 33/790/120/17 від 08.02.2017р.) та Апеляційним судом Запорізької області (провадження № 33/778/682/17 від 27.10.2017 р.).

Протилежної точки зору щодо наявності в Уповноваженого з прав людини права на оскарження дійшов Апеляційний суд Запорізької області у справах №№310/7045/17 (постанова від 12.01.2018 р.), № 330/2361/17 (постанова від 26.01.2018 р.), № 310/7046/17 (постанова від 11.01.2018) та Апеляційний суд Харківської області у справі № 640/5020/16-п (постанова від 10.06.2016).

Наявність такої неоднакової судової практики тлумачення відповідних положень КУпАП негативно впливає на передбачуваність застосування закону щодо притягнення до адміністративної відповідальності та створює юридичну невизначеність щодо належного порядку здійснення мною та уповноваженими працівниками Секретаріату відповідних повноважень.

Відповідно до пунктів 10-1 та 10-2 частини другої статті 46 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» Пленум Верховного Суду з метою забезпечення однакового застосування норм права при вирішенні окремих категорій справ узагальнює практику застосування матеріального і процесуального законів, систематизує та забезпечує оприлюднення правових позицій Верховного Суду з посиланням на судові рішення, в яких вони були сформульовані; за результатами аналізу судової статистики та узагальнення судової практики надає роз'яснення рекомендаційного характеру з питань застосування законодавства при вирішенні судових справ.

Ураховуючи вищевикладене та керуючись статтями 13, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», *прошу* розглянути можливість вжиття Верховним Судом заходів щодо проведення аналізу відповідної судової практики, за результатами якого надати роз'яснення стосовно:

1) необхідності встановлення судами вини (невинуватості) особи під час закриття провадження у справі про адміністративні правопорушення у зв'язку із закінченням строків притягнення до адміністративної відповідальності;

2) наявності (відсутності) в Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини права на апеляційне оскарження постанов судів у справах про адміністративні правопорушення, які розглядались на підставі протоколів про адміністративні правопорушення, складених уповноваженими працівниками Секретаріату.

З повагою

В.В. Лутковська